

امام حسین(ع) محور ظهور بقية الله است / تحلیل سیدقطب از قیام عاشورا

سید قطب در کتاب «فی ظلال القرآن» می گوید نه فقط شیعیان و مسلمانان بلکه بسیاری از مردم دنیا پیام پیروزی و ایستادگی و جوانمردی و مردانگی را از امام حسین(ع) گرفتند.

سید قطب در کتاب «فی ظلال القرآن» می گوید نه فقط شیعیان و مسلمانان بلکه بسیاری از مردم دنیا پیام پیروزی و ایستادگی و جوانمردی و مردانگی را از امام حسین(ع) گرفتند.

خبرگزاری مهر، گروه دین و اندیشه: سوم شعبان و روز ولادت امام حسین(ع) بهانه ای است که بار دیگر به خصائص آن امام بزرگوار از جمله خصائص زیارت ایشان و همچنین منطق حاکم بر حرکت آن حضرت در قیام عاشورا نگاه دوباره ای داشته باشیم. برای این منظور با تئوری چند از کارشناسان دینی کشور به گفتگو نشستیم که در ادامه می خوانید:

دو ولادت برای سیدالشهداء

حجت الاسلام حسینی قمی با بیان اینکه در سوم ماه شعبان دو ولادت برای سیدالشهدا نقل شده است، گفت: این دو ولادت یکی در سال چهارم هجرت، ولادت از مادری گرانقدر مثل حضرت صدیقه(س) و ولادت دوم در سال شصتم از هجرت، ورود حضرت به مکه سوم شعبان است که آغاز نهضت و قیام سیدالشهدا است.

وی ادامه داد: روایتی از حضرت مسیح داریم که ملاصدرا در شرح اصول کافی این روایت را نقل کرده است «يَلِجَ مَلَكُوتَ السَّمَاءِ مَنْ لَمْ يُولَدْ مَرَّتَيْنِ»؛ کسی که دو ولادت نداشته باشد در ملکوت آسمان ها راه پیدا نمی کند. همه ما انسان ها باید دو ولادت داشته باشیم. سیدالشهدا این دو ولادت را داشت و هر دو هم در سوم شعبان بود.

این کارشناس دینی گفت: امام حسین چند روز مانده به پایان ماه رجب به صورت شبانه از مدینه بیرون آمدند و سوم شعبان به مکه رسیدند. تمام ماه شعبان و رمضان و شوال و ذیقعده را در مکه سپری کردند و هشتم ذیحجه بعد از خطبه ای تاریخی از مکه به سمت کربلا حرکت می کنند.

وی با بیان این سوال که چرا امام حسین از مدینه خارج شدند؟ گفت: در تحلیل ها اینگونه می گویند که امام حسین نمی خواست با یزید بیعت کند چراکه والی مدینه از امام بیعت با یزید را طلب کرده بود. قطعاً علت اصلی حرکت امام حسین(ع) این مسئله نبوده است چون امام می توانست از مدینه بیرون بیاید و همانطور که برخی پیشنهاد کرده بودند به نقطه دوردستی رود که دست یزدیان به امام نرسد.

حسینی قمی ادامه داد: گاهی جواب دومی داده می شود و گفته می شود علت حرکت امام این بود که کوفیان از امام درخواست کرده بودند و امام می خواست دعوت کوفیان را بی پاسخ نگذارد. این عامل نیز عامل صحیح و اصلی نیست چراکه اگر مسئله دعوت کوفیان مطرح بود چرا حضرت پس از شهادت حضرت مسلم(ع) که معلوم شد کوفان بیت شکنی کردند به راه خود ادامه دادند؟

عامل اساسی در قیام سیدالشهدا این است که ما در زیارتنامه حضرت می خوانیم «أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلَاةَ وَآتَيْتَ الزَّكَاةَ وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ»؛

وی افزود: عامل اساسی در قیام سیدالشهدا این است که ما در زیارتنامه حضرت می خوانیم «أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلَاةَ وَآتَيْتَ الزَّكَاةَ وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ»؛ لذا این عبارت عامل مهمی است که امام حسین دلیل حرکت خود می خواند. چه منکری بود که امام باید جان خود را فدا کند؟ چه منکری بالا تر از حکومت اموی و خلافت یزید؟

حسینی قمی گفت: اگر حرکت امام بر اساس امر به معروف و نهی از منکر بود آیا امام در این هدف به پیروزی رسید یا نه؟ آیه ای سوره غافر می فرماید «إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ»؛ یعنی ما پیامبران و مومنان را یاری می کنیم، هم در دنیا و هم در قیامت.

وی ادامه داد: سوالی که مطرح است این است که آیا این وعده الهی تحقق پیدا کرد؟ آیا انبیا و مومنین در دنیا پیروز شدند؟

تحلیل سیدقطب نسبت به قیام سیدالشهدا

این کارشناس دینی گفت: یکی از مفسرین اهل سنت به نام سید قطب در کتاب «فی ظلال القرآن»؛ جواب زیبایی با تحلیل قیام امام حسین دارد که در جواب به این سوال است. او با اشاره به این آیه فوق می گوید اینهمه انبیا را کشتند و شکنجه کردند در کجا پیامبران پیروز شدند؟ آیا ابراهیم را که در آتش انداختند پیروز نشد؟

سیدقطب می گوید می گوید «قَمَا مِنْ شَهِيدٍ فِي الْأَرْضِ تَهْتَزُّ لَهُ الْجَوَائِحُ بِالْحُبِّ وَالْعَطْفِ»؛ هر کس خونش بر زمین ریخته شد دل‌های همه مردم عالم از سر محبت و عاطفه برای آن شهید به لرزه می آید، آیا آن پیروزی نیست؟

وی ادامه داد: او عبارتی در مورد سیدالشهدا دارد که می گوید «قَمَا مِنْ شَهِيدٍ فِي الْأَرْضِ تَهْتَزُّ لَهُ الْجَوَائِحُ بِالْحُبِّ وَالْعَطْفِ»؛ هر کس خونش بر زمین ریخته شد دل‌های همه مردم عالم از سر محبت و عاطفه برای آن شهید به لرزه می آید، آیا آن پیروزی نیست؟ «وَتَحْيِشُ بِالْغَيْرَةِ وَالْفِدَاءِ»؛ هر شهیدی که خونش بر زمین می ریزد غیرت و فداکاری‌ها را به جوش می آورد، این پیروزی نیست؟ «كَالْحُسَيْنِ - رِضْوَانِ اللَّهِ عَلَيْهِ - بَسْتَوَى فِي هَذَا الْمُتَشَيِّعُونَ وَغَيْرِ الْمُتَشَيِّعِينَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَكَثِيرٌ مِنْ غَيْرِ الْمُسْلِمِينَ»؛ این مفسر اهل سنت می گوید آیا حسین پیروز نشد؟ در پیروزی سیدالشهدا و دریافت پیام حضرت، فقط شیعه‌ها نیستند بلکه شیعیان و غیر شیعیان و نه فقط مسلمانان بسیاری از غیر مسلمانان پیام پیروزی و ایستادگی و جوانمردی و مردانگی را از امام حسین گرفتند. لذا امام حسین هم در دنیا و هم در قیامت پیروز شد. سید قطب می گوید چه بسا کسانی که اگر هزار سال عمر می کردند نمی توانستند پیام خود را جاودانه کنند اما با شهادت پیام جاودانه می شود.

وی افزود: برخی دو اشتباه در پیروزی می کنند اول اینکه گمان می کنند پیروزی در زمان محدودی باید به نتیجه برسد. دومین اشتباه این است که برخی تصور می کنند پیروزی فقط در غلبه ظاهری خلاصه می شود در حالی که پیروزی در عقیده و طرز تفکر هم مطرح است. آیا اگر کسانی فکرشان را جاودانه کردند پیروز نیستند؟ در کشورهای مختلف برای سیدالشهدا عرض ارادت می شود امام جمعه لندن می گفت بیش از صد مجلس در لندن به زبان‌های مختلف برگزار می شود و این دلیلی بر جاودانه شدن آن حضرت است.

وی گفت: ابن ابی الحدید می گوید «سید أهل الإباء الذي علم الناس الحمية و الموت تحت ظلال السيوف اختيارا له على الدنيا»؛ یعنی سید آزادگان معلم آزادگی در تاریخ امام حسین است. او کسی است که به همه مردم درس غیرت و عزت داد و مرگ در زیر سایه شمشیر را به زندگی با ذلت ترجیح داد.

ابن ابی الحدید می گوید «سید أهل الإباء الذي علم الناس الحمية و الموت تحت ظلال السيوف اختيارا له على الدنيا»؛ یعنی سید آزادگان معلم آزادگی در تاریخ امام حسین است. او کسی است که به همه مردم درس غیرت و عزت داد و مرگ در زیر سایه شمشیر را به زندگی با ذلت ترجیح داد.

حجت الاسلام حسینی قمی با طرح این سوال که ما امروز چه تکلیفی داریم؟ گفت: امر به معروف و نهی از منکر دو واجب فراموش شده است. امام باقر فرمودند «يَكُونُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ قَوْمٌ يَتَّبِعُ فِيهِمْ قَوْمٌ مُرَاوُونَ يَتَقَرَّوْنَ وَ يَتَنَسَّكُونَ حُدَّتَاءَ سَفَهَاءَ لَا يُوجِبُونَ أَمْرًا يَمَعْرُوفٍ وَ لَا نَهْيًا عَن مَنكَرٍ إِلَّا إِذَا أَمِنُوا الضَّرَرَ، يَطْلُبُونَ لِأَنْفُسِهِمُ الرُّخْصَ وَ الْمَعَاذِيرَ»؛ یعنی در آخر الزمان مردمی آیند که در میان آنان عده‌ای ریاکار و مدعی قرآن دانی و عبادت‌گزار پیرویشان کنند و ناپخته و سبک‌سرند، آنان امر به معروف و نهی از منکر را فقط زمانی واجب می دانند که گزند به آنها نرسد و برای خود عذر‌ها و بهانه‌ها می تراشند.

وی در پایان اظهار داشت: خداوند به شعیب وحی کرد من صد هزار نفر از قوم تو را گرفتار عذاب می کنم که چهل هزار نفر آنها انسان‌های بدی هستند و مستحق عذاب اند اما شصت هزار نفر هم از خوبان عذاب می شود. شعیب از خدا سوال خوبان چرا عذاب شوند؟ خطاب شد چون با اهل معصیت مدارا کردند و بر آن سکوت کردند. لذا ولادت دوم امام حسین که در ابتدا اشاره کردم بر اساس امر به معروف و نهی از منکر بود.

چه کنیم که مورد لطف سیدالشهدا قرار بگیریم

حجت الاسلام علی پناه با طرح این سوال که چه کنیم که مورد لطف سیدالشهدا قرار بگیریم؟ گفت: حضرت فرمود «من احبنا فلیعمل بعملنا»؛ اگر ما را دوست دارید و حرف شما برآمده از صداقت درونی شماست پس به روش و سیره ما اقتدا نکنید. کسی در قیامت در کنار اهل بیت قرار می گیرد که در اثر اقتدا کردن به ائمه با آن ذوات مقدسه سنخیت پیدا کرده باشد. فلاسفه می گویند ولسنخیه علی الانضمام. آنچه باعث می شود عده ای در قیامت به زیر چتر سیدالشهدا بروند سنخیت با امام حسین است. لذا باید دید ما چقدر با امام حسین سنخیت پیدا کرده ایم؟

وی در مورد آثار و برکات زیارت سیدالشهدا و تاثیر آن در سنخیت یافتن با آن حضرت گفت: وصف آثار و برکات زیارت سیدالشهدا به گونه ای است که امام صادق فرمود «لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ مِنَ الْفَضْلِ لَمَاتُوا شَوْقًا»؛ اگر مردم می دانستند در زیارت جد ما چه برکات و آثار وجود دارد، از شوق می مردند.

وی ادامه داد: امام صادق فرمود زائر وقتی به کربلا می رود خدا خیلی از ملک را همراه او می کند تا به وطن برسد. به این ملائکه خطاب می شود از الان تا قیامت همانجا بمانید و برای زائر قبر اباعبدالله طلب مغفرت کنید. مرحوم ابن قولویه از امام باقر روایت می کند که اگر کسی بتواند کربلا برود و عمداً نرود، اگر در این حال بمیرد، عاق محمد و آل محمد مرده است.

قتله و ظلمه روز عاشورا هم در کربلا بودند. لذا کربلا رفتن مقصد نیست بلکه حسینی شدن مقصد است. مذهب و مزکی شدن و در سیر تکاملی قرار گرفتن مقصد است.

وی افزود: قتله و ظلمه روز عاشورا هم در کربلا بودند. لذا کربلا رفتن مقصد نیست بلکه حسینی شدن مقصد است. مذهب و مزکی شدن و در سیر تکاملی قرار گرفتن مقصد است.

وی در پایان اظهارات خود گفت: سنخیت ما با امام حسین از دم مرگ تا قیامت به درد ما می خورد. مسمع بن عبدالملک می گوید امام صادق (ع) در حدیثی به من فرمود آیا یاد می کنی که چه کردند با امام حسین (ع) گفتم بله، فرمودند آیا جزع و بی تابی می کنی؟ گفتم آری بخدا قسم و بدین خاطر گریه می کنم اشک می ریزم تا اینکه اهل خانه ام اثر اشک را در من می بینند و از طعام امتناع می کنم تا اینکه اشک در رخسارم نمایان می شود. حضرت فرمودند خداوند اشکت را رحمت کند به درستی که تو از کسانی هستی که از اهل جزع برای ما و از آنانی که به سبب شادی ما شادی می کند و به خاطر حزن ما محزون می شوند شمرده می شوند و به درستی که تو هنگام مرگ حاضر شدن پدران من را نزد آمده و توصیه کردن ایشان در مورد تو به ملک الموت را خواهی دید و آنچه که بدین خاطر از بشارت به تو می دهند بهتر و افضل می باشد، هیچ کسی از روی رحمت به ما و بخاطر آنچه که به ما وارد شده بر ما گریه نمی کند مگر اینکه خداوند قبل از اینکه اشک از چشمهایش در جهنم بیفتد قطعاً حرارت جهنم را خاموش خواهد نمود تا اینکه دیگر هیچ حرارتی نداشته باشد و هیچ چشمی نیست که بر ما گریه کند مگر اینکه به نگاه به کوثر بهره مند خواهد شود و از آن به همراه آنانی که ما را دوست دارند سیراب خواهد شد.

حقایق زیارت سیدالشهدا

حجت الاسلام مهدی بنیانیان نیز در مورد خصائص زیارت سیدالشهدا گفت: در هیچ مناسکی اجازه ندارید به خود یا مال یا اطرافیان خود ضرر وارد کنید. اگر به جان و مال در خطر باشد حج تعطیل می شود. اما در مورد زیارت سیدالشهدا اینگونه نیست. در زمان امام هادی (ع) خدمت آن حضرت رسیدند و عرض کردند که بخاطر زیارت سیدالشهدا دست را قطع می کنند، حضرت فرمودند که با این حال به زیارت بروید. عرض کردند یک دست و یک پا را قطع می کنند باز هم حضرت امر به زیارت فرمودند. به حضرت عرض کردند از هر دو نفر زائر، یک نفر را می کشند، باز هم امام هادی (ع) امر به زیارت فرمودند.

بنیانیان افزود: بر همین اساس و باور در همین زمان اخیر نیز صدام دوازده هزار نفر کشت تا راه کربلا را ببندد. این زیارت در عالم استثنا شده است.

امام حسین (ع) و کربلا محور ظهور بقیه الله برای تعالی عالم است

وی ادامه داد: در مفاتیح آمده است که وقتی امام صادق در مورد زیارت سیدالشهدا صحبت می کنند تنها لفظ واجب شرعی را به کار نمی برند. همه طور می فرمایند که باید به زیارت بروید و حتی لفظ واجب به معنای واجب تاکید (نه شرعی) را بکار می برند. می فرمایند دوستان ما اگر غنی هستند باید سه بار به زیارت سیدالشهدا بروند و کسانی که فقیر هستند سالی یک بار و یا در عبارت دیگر سه سال یکبار باید به زیارت کربلا بروند.

همه این روایات خبر از یک اتفاق مهم می دهد که امام حسین(ع) کربلا محور ظهور بقیه الله برای تعالی عالم است. امام زمان طوقه ای به شیخ مفید نوشته اند که علت غیبت ما این است که شما تحت امر ما اجتماع قلوب ندارید. لذا اکنون ما در اربعین این اجتماع قلوب را می بینیم

این کارشناس دینی گفت: همه این روایات خبر از یک اتفاق مهم می دهد که امام حسین(ع) و زمین کربلا محور ظهور بقیه الله برای تعالی عالم است. امام زمان طوقه ای به شیخ مفید نوشته اند که علت غیبت ما این است که شما تحت امر ما اجتماع قلوب ندارید. لذا اکنون ما در اربعین این اجتماع قلوب را می بینیم. تنها راهی که ما به ظهور امام زمان برسیم و عالم به آن غایت خود برسد، اجتماع مردم در کربلا است. بخاطر همین است که اهل بیت تاکید بر زیارت دارند. لذا امام جواد(ع) فرمودند هر روز می توانید زائر سیدالشهدا باشید.

وی در خصوص آثار زیارت کربلا گفت: عزت دنیا، طول عمر، راحتی قبر و برزخ، اعجاز در مواقفی که در آن عالم گیر خواهیم کرد، نتیجه زیارت سیدالشهدا است. از همه اینها که بگذریم خوب است به این روایت اشاره کنم که راوی آن عایشه است و اهل سنت نیز این روایت را نقل کرده اند که روایت مفصلی است. اما من جمله آخر آن را عرض می کنم که پیامبر فرمودند هر قدم به سمت کربلا ۹۹ حج و ۹۹ عمره و ۹۹ جهاد به همراه من خواهد بود. روایتی از امام صادق وجود دارد که بی نظیر است. حضرت می فرماید کسی که به زیارت امام حسین(ع) برود به هر قدمی کانه یکی از فرزندان اسماعیل را آزاد کرده است. در نهایت امام رضا می فرمایند دوستان ما همه این ثواب ها را می دانند اما به این خاطر به کربلا می روند که مادر ما فاطمه(س) را شاد کنند.

حجت الاسلام بنیانیان در مورد خصائص قبه سیدالشهدا گفت: یکی از آن چیزهایی که در روایات ما استثنا شده است وعده ای است که جبرئیل بعد از تولد سیدالشهدا به پیامبر می دهد که یکی از آن وعده ها این بود: «استجاب تحت قبه و شفا فی تربته»؛ فرمود دعا تحت قبه امام حسین مستجاب می شود که این امر توسط اهل بیت تاکید شده است. به عنوان مثال وقتی امام هادی(ع) بیمار می شوند، به یکی از دوستان خود مبلغی پول می دهند و می فرمایند شما بروید و برای شفای من تحت قبه سیدالشهدا دعا کنید. آن فرد سوال می کند که شما امام زمان هستید و من می دانم که حیات و ممات عالم تحت اختیار شماست، چرا من تحت قبه سیدالشهدا برای شما دعا کنم؟ حضرت در پاسخ می فرمایند ما اهل بیت هم دوست داریم که شفای خود را از ناحیه سیدالشهدا بگیریم چون خدا استجاب دعا را تحت قبه سیدالشهدا قرار داده است.